

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Josefa Baxy, soudkyně JUDr. Lenky Kaniové a soudce JUDr. Ivo Pospíšila v právní věci žalobce: **Mgr. M. M.**, proti žalovanému: **Ministerstvo spravedlnosti**, se sídlem Vyšehradská 424/16, Praha 2, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 29. 7. 2020, č. j. MSP-28/2020-OINS-SRZT/2 , v řízení o vyloučení soudce z projednávání a rozhodnutí ve věci vedené u Krajského soudu v Plzni pod sp. zn. 57 A 124/2020,

t a k t o :

Soudce Krajského soudu v Plzni Mgr. Alexandr Krysl **je vyloučen** z projednávání a rozhodnutí věci vedené u tohoto soudu pod sp. zn. 57 A 124/2020.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Žalobou podanou u Krajského soudu v Plzni dne 14. 10. 2020 se žalobce domáhá zrušení v záhlaví označeného rozhodnutí, kterým Ministerstvo spravedlnosti zamítlo odvolání žalobce a potvrdilo rozhodnutí předsedy Krajského soudu v Plzni ze dne 20. 4. 2020, č. j. Spr 324/2020-32. Tímto rozhodnutím tehdejší předseda krajského soudu Mgr. Miloslav Sedláček jako správní orgán prvního stupně zamítl žádost žalobce o jmenování znalcem v oboru *ekonomika, odvětví ceny a odbady, specializaci věci nemovité*.

[2] Dne 18. 11. 2020 soudce Krajského soudu v Plzni Mgr. Alexandr Krysl adresoval Nejvyššímu správnímu soudu oznámení podle § 8 odst. 3. zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní („s. ř. s.“). Uvedl, že od 1. 10. 2020 zastává funkci předsedy Krajského soudu v Plzni. Uvedená věc byla podle aktuálního rozvrhu práce Krajského soudu v Plzni přidělena Mgr. Lukáši Pišvejcovi. V takovém případě o věci rozhoduje senát složený z Mgr. Lukáše Pišvejce, JUDr. Veroniky Burianové a Mgr. Alexandra Krysla. Žalovaným v daném případě je Ministerstvo spravedlnosti, jež rozhodovalo o odvolání proti rozhodnutí vydanému v prvním stupni předsedou Krajského soudu v Plzni. Soudce Mgr. Krysl poukázal na judikaturu Nejvyššího správního soudu, podle které je nestrannost třeba posuzovat jak ze subjektivního, tak z objektivního hlediska (viz např. rozsudek NSS ze dne 26. 8. 2009, č. j. 1 As 68/2009-123). Z hlediska subjektivního se za podjatého nepovažuje, neboť prvoinstanční rozhodnutí vydal předchozí předseda Krajského soudu v Plzni Mgr. Miloslav Sedláček. Z hlediska objektivního je však se zřetelem k jeho současné funkci dán důvod pochybovat o jeho nepodjatosti, neboť v případě vyhovění podané žalobě by mohl být povolán k rozhodnutí věci v postavení správního orgánu prvního stupně.

[3] Ustanovení § 8 odst. 1 s. ř. s. stanoví, že soudci jsou vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr ke věci, ke účastníkům nebo ke jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Vyloučení jsou též soudci, kteří se podíleli na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení. Důvodem ke vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech.

[4] Podle § 8 odst. 3 s. ř. s. zjistí-li soudce důvod své podjatosti, oznámí takovou skutečnost předsedovi soudu a v řízení zatím může provést jen takové úkony, které nesnesou odkladu. Předseda soudu na jeho místo určí podle rozvrhu práce jiného soudce nebo jiný senát. Má-li předseda soudu za to, že není dán důvod podjatosti soudce, nebo týká-li se věc předsedy soudu, rozhodne o vyloučení Nejvyšší správní soud usnesením, a jde-li o soudce, Nejvyššího správního soudu, jiný jeho senát.

[5] Rozhodnutí o vyloučení soudce z důvodů uvedených v § 8 odst. 1 s. ř. s. je součástí naplňování ústavní zásady, podle níž nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci [čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod („Listina“)], viz např. nálezy Ústavního soudu ze dne 3. 7. 2001, sp. zn. II. ÚS 105/01, nebo ze dne 22. 2. 1996, sp. zn. III. ÚS 232/95). Jedná se o doplnění jinak vůdčí obecné zásady, že příslušnost soudce je dána předem, aniž by mohla být jakkoliv ovlivněna. Proto postup, kterým je věc odnímána příslušnému soudci a přikázána soudci jinému, je nutno chápat jako výjimečný. Zákon jej však v případech popsanych v § 8 odst. 1 s. ř. s. nejen připouští, ale přímo vyžaduje.

[6] Součástí práva na spravedlivý proces (čl. 36 odst. 1 Listiny a čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod) je požadavek na nezávislý a nestranný soud. Nestrannost a nezájatost soudce je neodmyslitelnou součástí spravedlivého rozhodování, a tedy jedním z hlavních předpokladů pro důvěru občanů a jiných subjektů práva v právo a právní stát (čl. 1 odst. 1 Ústavy). Podle Evropského soudu pro lidská práva („ESLP“) požadavek nestrannosti chrání důvěru, kterou by měly soudy v demokratické společnosti vzbuzovat jak u veřejnosti (viz *Piersack proti Belgii*, rozsudek ESLP ze dne 1. 10. 1982, č. 8692/79, bod 30), tak u účastníků řízení (viz *De Cubber proti Belgii*, rozsudek ESLP ze dne 26. 10. 1984, č. 9186/80, bod 26; *Fey proti Rakousku*, rozsudek ESLP ze dne 24. 2. 1993, č. 14396/88, bod 30).

[7] Jak Nejvyšší správní soud shrnul v rozsudku ze dne 30. 9. 2005, č. j. 4 As 14/2004-70, „[n]estrannost soudce je především subjektivní psychickou kategorií, vyjadřující vnitřní psychický stav soudce ke projednávané věci v širším smyslu (zahrnuje vztah ke předmětu řízení, účastníkům řízení, jejich právním zástupcům atd.), o nichž je schopen relativně přesně referovat toliko soudce sám. Pouze takto úzce pojmávaná kategorie nestrannosti soudce by však v praxi nalezla stěží uplatnění vzhledem ke obtížné objektivní přezkoumatelnosti vnitřního rozpoložení soudce. Kategorii nestrannosti je proto třeba vnímat širěji, také v rovině objektivní. Za objektivní ovšem nelze považovat to, jak se nestrannost soudce pouze subjektivně jeví vnějšímu pozorovateli (účastníkovi řízení), nýbrž to, zda reálně neexistují objektivní okolnosti, které by mohly objektivně vést ke legitimním pochybnostem o tom, že soudce určitým, nikoliv nezaujatým vztahem ke věci disponuje. Vyloučení soudce z projednávání a rozhodování věci má být založeno nikoliv pouze na skutečně prokázané podjatosti, ale je dáno již tehdy, jestliže lze mít pochybnost o jeho nepodjatosti (I. ÚS 167/94, Ústavní soud: Sbírká nálezů a usnesení Ústavního soudu). Na druhé straně Ústavní soud vyslovil, že subjektivní hledisko účastníků řízení o podjatosti může být podnětem ke jejím zkoumání, rozhodování o této otázce se však musí dít výlučně na základě hlediska objektivního. To znamená, že otázka podjatosti nemůže být postavena nikdy zcela najisto, nelze ovšem vycházet pouze ze subjektivních pochybností osob zúčastněných na řízení, nýbrž i z právního rozboru skutečností, které k těmto pochybnostem vedou (II. ÚS 105/01).“

[8] Rovněž judikatura Evropského soudu pro lidská práva proto vychází z dvojího testu nestrannosti soudce: subjektivní test je založen na základě osobního přesvědčení soudce v dané

věci, objektivní test sleduje existenci dostatečných záruk, že je možno v tomto ohledu vyloučit jakoukoliv legitimní pochybnost. Subjektivní nestrannost soudu je podle judikatury Evropského soudu pro lidská práva presumována, dokud není prokázán opak (*Le Compte, Van Leuven a De Meyere proti Belgii*, rozsudek pléna ESLP ze dne 23. 6. 1981, č. 6878/75 a 7238/75, bod 58). U objektivní nestrannosti postačí, že jsou tu okolnosti, které mohou vzbuzovat pochybnosti o nestrannosti soudu. Jak Evropský soud pro lidská práva v této souvislosti často zmiňuje, je třeba „jít dále, než jak se věci jeví“ („*looking behind appearances*“ / „*en regardant au-delà des apparences*“) a připomíná anglické rčení „*justice must not only be done, it must also be seen to be done*“, tedy „*spravedlnost nemůže být pouze vykonávána, musí být také vidět, že je vykonávána*“ (*Delcourt proti Belgii*, rozsudek ESLP ze dne 17. 1. 1970, č. 2689/65, bod 31).

[9] O podjatosti pohledem tzv. subjektivního testu vypovídají typicky kroky, jež soudce koná přímo v soudním řízení nebo v souvislosti s ním a jež vypovídají o tom, že vůči předmětu řízení či jeho účastníkům cítí vztah zpochybňující jeho nestrannost (typicky nevhodné poznámky během soudního jednání či jiné projevy naznačující negativní či naopak pozitivní vztah k účastníkům či věci). Naproti tomu o podjatosti pohledem tzv. objektivního testu vypovídají objektivní skutečnosti existující mimo samotné soudní řízení, které by mohly objektivně vést k legitimním pochybnostem o jeho nestrannosti. Například blízké příbuzenství či jiný druh vztahu s některým z účastníků, přestože přímo v řízení se tento vztah navenek nijak neprojevuje (srov. rovněž nálezy Ústavního soudu ze dne 27. 10. 2004, sp. zn. I. ÚS 370/04), anebo právě systémové okolnosti případu spočívající ve skutečnosti, že předmětem sporu je rozhodnutí vydané soudním funkcionářem (k této otázce srov. usnesení rozšířeného senátu ze dne 26. 3. 2020, č. j. Nad 8/2019-65). Vztát v úvahu obě hlediska (subjektivní a objektivní) či jejich kombinaci je tedy nezbytné pro odpovědný závěr o nepodjatosti soudce. I když se soudce subjektivně necítí být podjatým, objektivně mohou vzniknout pochybnosti o jeho nepodjatosti.

[10] V projednávané věci dává odpověď na zjištěné systémové pochybnosti o nepodjatosti soudce již samotný § 8 odst. 1 s. ř. s., podle něhož *vyloučení jsou též soudci, kteří se podíleli na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení*. Předmětem řízení o žalobě v projednávané věci je rozhodnutí ministerstva, kterým bylo potvrzeno rozhodnutí vydané tehdejší předsedou Krajského soudu v Plzni jako správním orgánem prvního stupně. Pokud se rozhodování věci podle § 8 odst. 1 s. ř. s. nemůže účastnit soudce, který se podílel již na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu, je zřejmé, že o věci nemůže rozhodovat ani soudce, který v případě vyhovění žalobě může věc opět projednávat a rozhodovat o ní u správního orgánu (v tomto případě jako správní orgán prvního stupně). Soudce Mgr. Alexandr Krysl, který je současně předsedou Krajského soudu v Plzni, je tedy podle § 8 odst. 1 s. ř. s. vyloučen z projednávání a rozhodování věci vedené u tohoto soudu pod sp. zn. 57 A 124/2020.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 18. února 2021

JUDr. Josef Baxa
předseda senátu